

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2023/167

Karar Sayısı : 2024/115

Karar Tarihi : 30/5/2024

R.G. Tarih – Sayı : 2/8/2024 - 32620

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURANLAR:

1. Ankara Batı 7. Aile Mahkemesi (E.2023/167)
2. Konya 7. Aile Mahkemesi (E.2024/69)

İTİRAZLARIN KONUSU: 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 289. maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarının Anayasa'nın 2., 5., 10., 13., 17., 35., 36., 40. ve 41. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talepleridir.

OLAY: Koca tarafından soybağının reddi talebiyle açılan davalarda itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkemeler, iptalleri için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un itiraz konusu kuralların da yer aldığı 289. maddesi şöyledir:

“III. Hak düşürücü süreler

Madde 289- Koca, davayı, doğumu ve baba olmadığını veya ananın gebe kaldığı sırada başka bir erkek ile cinsel ilişkide bulunduğunu öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl, (...) içinde açmak zorundadır.

Çocuk, ergin olduğu tarihten başlayarak en geç bir yıl içinde dava açmak zorundadır.

Gecikme haklı bir sebebe dayanıyorsa, bir yıllık süre bu sebebin ortadan kalktığı tarihte işlemeye başlar.”

II. İLK İNCELEME

A. E.2023/167 Sayılı Başvuru Yönünden

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR ve Muhterem İNCE'nin katılımlarıyla 8/11/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle sınırlama sorunu görüşülmüştür.

2. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükümlerin iptalleri için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görev kapsamına giren bir davanın bulunması, iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların

Esas Sayısı : 2023/167

Karar Sayısı : 2024/115

çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikteki kurallardır.

3. 4721 sayılı Kanun'un 289. maddesinin itiraz konusu birinci fıkrasında kocanın soybağının reddi davasını, doğumu ve baba olmadığını veya ananın gebe kaldığı sırada başka bir erkekle cinsel ilişkide bulunduğunu öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl içinde açmak zorunda olduğu hükme bağlanmıştır. Anılan maddenin ikinci fıkrasında ise çocuğun söz konusu davayı ergin olduğu tarihten başlayarak en geç bir yıl içinde açması gerektiği öngörülmüştür.

4. Maddenin itiraz konusu diğer kuralı oluşturan üçüncü fıkrasında da gecikmenin haklı bir sebebe dayanması hâlinde bir yıllık sürenin bu sebebin ortadan kalktığı tarihte işlemeye başlayacağı belirtilmiştir.

5. Bakılmakta olan soybağının reddi davası koca tarafından açılmıştır. Maddenin üçüncü fıkrası kocanın soybağının reddi davasını açabileceği süreyi düzenleyen birinci fıkranın yanı sıra çocuğun anılan davayı açma süresine ilişkin ikinci fıkra yönünden de geçerli, ortak kural niteliğindedir.

6. Bu itibarla bakılmakta olan davanın koca tarafından açıldığı gözetildiğinde üçüncü fıkranın esasına ilişkin incelemenin birinci fıkra yönünden yapılması gerekir.

7. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 289. maddesinin;

A. Birinci ve üçüncü fıkralarının esasının incelenmesine,

B. Üçüncü fıkrasının esasına ilişkin incelemenin "*anılan maddenin birinci fıkrası*" yönünden yapılmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

B. E.2024/69 Sayılı Başvuru Yönünden

8. Anılan İçtüzük hükümleri uyarınca Kadir ÖZKAYA, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR, Muhterem İNCE ve Yılmaz AKÇİL'in katılımlarıyla 4/4/2024 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. BİRLEŞTİRME KARARI

9. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 289. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*...başka bir erkek ile cinsel ilişkide bulunduğunu öğrendiği tarihten başlayarak...*" ibaresinin iptaline karar verilmesi talebiyle yapılan itiraz başvurusuna ilişkin E.2024/69 sayılı davanın, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle E.2023/167 sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, esasının kapatılmasına, esas incelemenin E.2023/167 sayılı dosya üzerinden yürütülmesine 4/4/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV. ESASIN İNCELENMESİ

10. Başvuru kararları ve ekleri, Raportör Onur MERCAN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükümleri, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

11. 4721 sayılı Kanun'un 282. maddesinde çocuk ile ana arasında soybağının doğumla, çocuk ve baba arasında soybağının ise ana ile evlilik, tanıma veya hâkim hükmüyle kurulacağı, ayrıca soybağının evlat edinme yoluyla da kurulabileceği öngörülmüştür.

12. Anılan Kanun'un 285. maddesinde evlilik devam ederken veya evliliğin sona ermesinden başlayarak üç yüz gün içinde doğan çocuğun babasının koca olduğu, bu süre geçtikten sonra doğan çocuğun kocaya bağlanmasının ananın evlilik sırasında gebe kaldığının ispatıyla mümkün olacağı hükme bağlanmıştır.

13. Kanun'un 290. maddesinin birinci fıkrasında çocuğun evliliğin sona ermesinden başlayarak üç yüz gün içinde doğması ve ananın da bu arada yeniden evlenmiş olması durumunda ikinci evlilikteki kocanın baba sayılacağı, ikinci fıkrasında ise birinci fıkrada öngörülen karinenin çürütülmesi hâlinde ilk evlilikteki kocanın baba sayılacağı belirtilmiştir.

14. 286. maddenin birinci fıkrasında soybağının reddi davasını açarak babalık karinesini çürütme imkânı kocaya tanınmıştır. 289. maddenin itiraz konusu birinci fıkrasında ise kocanın anılan davayı, doğumu ve baba olmadığını veya ananın gebe kaldığı sırada başka bir erkekle cinsel ilişkide bulunduğunu öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl içinde açmak zorunda olduğu öngörülmüştür.

15. Söz konusu maddenin itiraz konusu diğer kuralı oluşturan üçüncü fıkrasında da gecikmenin haklı bir sebebe dayanması durumunda bir yıllık sürenin bu sebebin ortadan kalktığı tarihten itibaren işlemeye başlayacağı hükme bağlanmıştır. Üçüncü fıkranın esasına ilişkin inceleme maddenin birinci fıkrası yönünden yapılmıştır.

16. Bu itibarla kurallar uyarınca kocanın, doğumu ve baba olmadığını veya ananın gebe kaldığı sırada başka bir erkekle cinsel ilişkide bulunduğunu öğrendiği, gecikmenin haklı bir sebebe dayanması durumunda ise bu sebebin ortadan kalktığı tarihten başlayarak bir yıl içinde soybağının reddi davasını açmaması hâlinde babalık karinesinin çürütülmesi için yargı mercilerine başvurabilmesi mümkün değildir.

B. İtirazların Gerekçeleri

17. Başvuru kararlarında özetle; boşanma davalarının sonunda çocuğun velayetinin genel itibarıyla anaya verildiği, çocuğun biyolojik babasının koca olmadığını bilen ana tarafından çocuğa velayeten yıllar sonra dahi soybağının reddi davası açılabilmesine karşın itiraz konusu kurallarda koca tarafından anılan davanın açılabilmesi için bir yıllık sürenin öngörüldüğü, bu durumun eşitlik ilkesiyle bağdaşmadığı, kocanın baba olmadığını öğrenmesinden sonra hukuksal yolları araştırıp dava açabilmesi için kurallarla öngörülen bir yıllık sürenin hakkaniyete uygun olmadığı ve hukuk devleti ilkesinin yanı sıra devletin temel amaç ve görevleriyle de çeliştiği, ayrıca kurallar uyarınca kocanın soybağının reddi davasını doğumu ve eşinin gebe kaldığı sırada başka bir erkekle cinsel ilişkide bulunduğunu öğrendiği tarihten itibaren bir yıl içinde açabileceği öngörülmek suretiyle dava açma süresinin kocanın çocuğun biyolojik babası olup olmadığına ilişkin net bir bilgiye sahip olmadan da başlatıldığı, bu durumun ise kocanın temel hak ile özgürlüklerini hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak şekilde sınırladığı, soybağının reddi davasının açılması için herhangi bir sürenin öngörülmemesinin çocuğu sürekli dava tehdidi altında bırakacağı, bununla birlikte kurallarda öngörülen bir yıllık sürenin hak arama özgürlüğüne ölçüsüz bir sınırlama getirdiği, kurallarla kocaya baba olmadığını öğrendiği tarihin, ayrıca bir yıllık süre içinde dava açmamış olmasının haklı bir nedene dayandığının ortaya konulması yükümlülüğü getirilmesinin mağduriyetlere neden olduğu, kuralların çocuğun biyolojik babasıyla soybağı ilişkisi kurmasına

engel teşkil ettiği ve miras hakkıyla bağdaşmadığı, soybağı ilişkisinin kişilik haklarıyla doğrudan ilgili olması nedeniyle kurallarla kişinin maddi ile manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının da ihlal edildiği belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 5., 10., 13., 17., 35., 36., 40. ve 41. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

18. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar, ilgileri nedeniyle Anayasa'nın 20. maddesi yönünden de incelenmiştir.

19. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

20. Hukuk devleti ilkesi gereğince kanunların kamu yararı amacıyla yapılması gerekir. Anayasa Mahkemesince kamu yararı konusunda yapılacak inceleme, kanunun kamu yararı amacıyla yapılıp yapılmadığının araştırılmasıyla sınırlıdır. Anayasa'nın çeşitli hükümlerinde yer alan kamu yararı kavramının Anayasa'da bir tanımı yapılmamıştır. Ancak Anayasa Mahkemesinin kararlarında da belirtildiği gibi kamu yararı; bireysel, özel çıkarlardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yararlar. Kamu yararı düşüncesi olmaksızın yalnız özel çıkarlar için veya sadece belli kişilerin yararına kanun hükmü konulamaz. Böyle bir durumun açık bir biçimde ve kesin olarak saptanması hâlinde söz konusu kanun hükmü Anayasa'nın 2. maddesine aykırı düşer. Açıklanan istisnai hâl dışında bir kanun hükmünün gereksinimlere uygun olup olmadığı, hangi araç ve yöntemlerle kamu yararının sağlanabileceği kanun koyucunun takdirinde olduğundan bu kapsamda kamu yararı değerlendirmesi yapmak anayasa yargısıyla bağdaşmaz (AYM, E.2020/53, K.2021/55, 14/7/2021, § 23).

21. Kurallarda kocanın soybağının reddi davasını doğumu ve baba olmadığını veya ananın gebe kaldığı sırada başka bir erkekle cinsel ilişkide bulunduğunu öğrendiği, gecikmenin haklı bir sebebe dayanması durumunda ise söz konusu sebebin ortadan kalktığı tarihten başlayarak bir yıl içinde açabileceği hükme bağlanmıştır.

22. Babalık karinesinin gerçek duruma uygun olmasında, başka bir ifadeyle hukuken çocuğun babası olarak kabul edilen kocanın biyolojik açıdan da çocuğun babası olmasında yarar bulunduğu söylenebilir. Bununla birlikte koca ile çocuk arasında biyolojik duruma aykırı şekilde kurulan soybağı ilişkisini ortadan kaldırmaya yönelik bir dava olan soybağının reddi davasının aile ve toplum hayatı üzerinde önemli etkilere yol açacağı kuşkusuzdur (bu yöndeki değerlendirmeler için bkz. AYM, E.2008/30, K.2009/96, 25/6/2009).

23. Kocanın kurallarda öngörülen sürelerin geçmesinin ardından soybağının reddi davasını açabilmesinin mümkün olmadığı açıktır. Nitekim kuralların gerekçesinde de anılan sürelerin hak düşürücü nitelikte olduğu ifade edilmiştir.

24. Buna göre kurallarla koca tarafından açılacak soybağının reddi davasına ilişkin hak düşürücü nitelikte süre öngörülmek suretiyle soybağı ilişkisinde istikrarın sağlanması, ayrıca anılan ilişki bağlamında oluşabilecek belirsizlik nedeniyle çocuğun zarar görmesinin engellenmesi hedeflenmiştir. Başka bir ifadeyle kanun koyucu soybağı ilişkisinin sürekli dava tehdidi altında kalmaması için koca tarafından soybağının reddi davasının açılmasına ilişkin hak düşürücü süre öngörmüştür (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, E.2013/62, K.2013/115, 10/10/2013).

25. Bu itibarla soybağı ilişkisinde istikrarın sağlanması ve çocuğun korunmasını hedefleyen kuralların kamu yararı dışında bir amaca yönelik olduğu söylenemez.

26. Anayasa'nın "Özel hayatın gizliliği" başlıklı 20. maddesinin birinci fıkrasında "*Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.*" denilmiştir.

27. Danışma Meclisinin kabul ettiği metnin gerekçesinde özetle, anılan maddeyle kişinin özel hayatının korunmakta olduğu, kişinin özel hayatının ferdi hayat ve bununla bir bütünü teşkil eden aile hayatından oluştuğu, bu anlamda özel hayatın korunmasının her şeyden önce özel hayatın gizliliğinin korunması, başkalarının gözleri önüne serilememesi anlamına geldiği ayrıca resmî makamların özel hayata müdahale edememesinin, başka bir ifadeyle kişinin ferdi ile aile hayatını kendi anladığı gibi düzenleyip yaşayabilmesinin özel hayatın korunmasının diğer bir yönünü oluşturduğu ve maddenin birinci fıkrasında bu hususun da hükme bağlandığı ifade edilmiştir.

28. Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru alanında verdiği kararlarda sıkça vurgulandığı üzere özel hayat kavramı eksiksiz bir tanımı bulunmayan geniş bir kavramdır. Bu kapsamda korunan hukuki değer esasen kişisel bağımsızlıktır. Özel hayata saygı hakkının kapsamının belirlenmesinde *bireyin kişiliğini geliştirmesi ve gerçekleştirilmesi* kavramı temel alınmaktadır. Anılan hak; herkesin istenmeyen bütün müdahalelerden uzak, kendine özel bir ortamda yaşama hakkına sahip olduğuna işaret etmekle birlikte kişiliğin serbestçe geliştirilmesiyle uyumlu birçok hukuki menfaati de içermektedir (*Serap Tortuk*, B. No: 2013/9660, 21/1/2015, §§ 31-36; *Bülent Polat*, B. No: 2013/7666,10/12/2015, §§ 61-63; *Tevfik Türkmen [GK]*, B. No: 2013/9704, 3/3/2016, §§ 50-52; *Ata Türkeri*, B. No: 2013/6057, 16/12/2015, §§ 30-32).

29. Soybağının reddi davası biyolojik duruma aykırı şekilde kurulan soybağı ilişkisinin ortadan kaldırılmasını, başka bir ifadeyle babalık karinesinin çürütülmesini sağlamaktadır. Biyolojik duruma aykırı şekilde kurulan soybağı ilişkisinin ortadan kaldırılabilmesinin ilgililerin anılan ilişki bağlamında özel hayatı ile aile hayatını dilediği gibi düzenleyip yaşayabilmesi bakımından taşıdığı önem açıktır. Bu bağlamda söz konusu dava soybağı ilişkisinin taraflarının özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkıyla doğrudan ilgilidir (aynı yöndeki değerlendirmeler için bkz. AYM, E.2023/135, K.2024/18, 23/1/2024, § 26, 27).

30. Bu itibarla çocuk ile arasında biyolojik duruma aykırı şekilde kurulmuş olan soybağı ilişkisinin ortadan kaldırılmasında kocanın özel ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkı bakımından menfaatinin bulunduğu kuşkusuzdur.

31. Anayasa'nın 40. maddesinin birinci fıkrasında "*Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlâl edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkânının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir.*" denilmiştir. Anılan hükme göre kişilerin yargı makamları ile idari makamlar önünde haklarını arayabilmelerine kolaylık ve imkân sağlanması anayasal bir zorunluluktur. Bu zorunluluk, temel hak ve özgürlüğü ihlâl edilen ya da ihlâl edildiğini iddia eden kişilerin ilgili yargı veya idari merciler nezdinde şikâyetlerini dile getirmesi hususunda devlete gerekli ve yeterli mekanizmaları oluşturarak uygun koşulları sağlama yükümlülüğü getirmektedir (AYM, E.2019/102, K.2019/99, 25/12/2019, § 16).

32. Bu çerçevede Anayasa'nın anılan maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkı; anayasal bir hakkının ihlâl edildiğini ileri süren herkese hakkın niteliğine uygun olarak iddialarını inceletebileceği makul, erişilebilir, etkili, ihlalin gerçekleşmesini veya sürmesini engellemeye ya da sonuçlarını ortadan kaldırmaya elverişli idari ve yargısal yollara başvuruda bulunabilme imkânının sağlanmasını teminat altına almaktadır (AYM, E.2019/102, K.2019/99, 25/12/2019, § 17).

33. Biyolojik babası olmadığı çocuk ile arasında soybağı ilişkisi bulunmasının kocanın özel ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkıyla doğrudan ilgisinin bulunduğu gözetildiğinde koca tarafından babalık karinesinin çürütülmesi için başvurulabilecek *etkili ve erişilebilir* bir yolun öngörülmesi *etkili başvuru hakkının* gereğidir.

34. Soybağının reddi davasının sonunda çocuk ile koca arasındaki soybağı ilişkisinin ortadan kaldırılmasının, başka bir deyişle babalık karinesinin çürütülmesinin mümkün olduğu dikkate alındığında anılan davanın kocanın özel ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına yönelik ihlali ortadan kaldıracak *etkili* bir yol olduğu açıktır.

35. Bununla birlikte koca tarafından anılan davanın açılması için öngörülen süre, özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkının ihlal edildiği iddiasıyla başvurulacak yolun *erişilebilir* niteliğini zedelememelidir. Nitekim başvuru yolunun erişilebilir olduğundan söz edebilmek için bu yola erişmeyi imkânsız kılan ya da aşırı derecede zorlaştıran süre sınırlamalarının bulunmaması gerekir (AYM, E.2020/30, K.2023/12, 25/1/2023, § 194).

36. 4721 sayılı Kanun'un 289. maddesinin itiraz konusu birinci fıkrası uyarınca koca, soybağının reddi davasını doğumu ve baba olmadığını veya ananın gebe kaldığı sırada başka bir erkekle cinsel ilişkide bulunduğunu öğrendiği tarihten itibaren bir yıl içinde açabilecektir. Buna göre koca tarafından soybağının reddi davasının açılacağı süre belirli ve öngörülebilir niteliktedir.

37. Bu bağlamda kuralla, kocaya kısa sayılamayacak bir süre içinde babalık karinesini çürütebilmek için yargı mercilerine başvurma imkânı tanınmıştır. Başka bir ifadeyle kuralda belirtilen durumların öğrenildiği tarihten itibaren başlayacağı öngörülen bir yıllık sürenin makul olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kuralın özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkının ihlal edildiği iddiasıyla yargısal yola başvurulmasını imkânsız hâle getirdiği ya da aşırı derecede güçleştirdiği söylenemez.

38. Öte yandan söz konusu maddenin itiraz konusu diğer kuralı oluşturan üçüncü fıkrası gereğince gecikmenin haklı bir sebebe dayanması durumunda bir yıllık süre anılan sebebin ortadan kalktığı tarihte işlemeye başlayacaktır. Buna göre kocanın, doğumu ve baba olmadığını veya ananın gebe kaldığı sırada başka bir erkekle cinsel ilişkide bulunduğunu öğrendiği tarihten itibaren bir yıl içinde soybağının reddi davasını açamamasının haklı sebebe dayanması hâlinde anılan davanın söz konusu sebebin ortadan kalkmasından itibaren bir yıl içinde açılması da mümkündür.

39. Üçüncü fıkranın gerekçesinde nelerin haklı sebep olarak kabul edilebileceğinin fıkra da belirtilmediği ve bu hususta hâkime takdir yetkisinin tanındığı ifade edilmiştir. Bu kapsamda kocanın elinde olmayan ya da makul görülebilecek nedenlerle doğumu ve baba olmadığını veya ananın gebe kaldığı sırada başka bir erkekle cinsel ilişkide bulunduğunu öğrendiği tarihten itibaren bir yıl içinde soybağının reddi davasını açamaması durumunda gecikmenin haklı sebebe dayandığının kabul edileceği açıktır.

40. Yine kocanın anılan davayı çocuğun üstün yararının zorunlu kıldığı bir nedenle doğumu ve baba olmadığını veya ananın gebe kaldığı sırada başka bir erkekle cinsel ilişkide bulunduğunu öğrendiği tarihten itibaren bir yıl içinde açmaması hâlinde de haklı sebebe dayanan bir gecikmenin mevcut olduğunun değerlendirilmesi mümkündür.

41. Bu itibarla soybağının reddi davasının açılması için makul bir süre öngören, ayrıca gecikmenin haklı sebebe dayanması durumunda bu sebebin ortadan kalktığı tarihten itibaren bir yıl içinde babalık karinesinin çürütülmesi için yargı mercilerine başvurulmasına da imkân tanıyan kuralların özel hayat ile aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkı bağlamında başvurulacak

yargı yolunun erişilebilir niteliğini zedelediği ve etkili başvuru hakkını ihlal etmediği sonucuna ulaşılmıştır.

42. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2., 20. ve 40. maddelerine aykırı değildir. İtirazların reddi gerekir.

Kuralların Anayasa'nın 5., 13., 17., 35., 36. ve 41. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 2., 20. ve 40. maddeleri bağlamında yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 5., 13., 17., 35., 36. ve 41. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralların Anayasa'nın 10. maddesiyle ilgileri görülmemiştir.

V. HÜKÜM

22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 289. maddesinin;

A. Birinci fıkrasının,

B. Üçüncü fıkrasının "*anılan maddenin birinci fıkrası*" yönünden,

Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve itirazların REDDİNE 30/5/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR